ادامه از صفحه ۲

عراق جدید دنبال ارتباط با همه کشورهاست

بـه گفته همیـن تیم جدید، آنهـا می‌خواهند کاری کننـد که عراق به کشـورهای مؤثر و بازیگر مهم منطقه تبدیل شـود، چنانکه در گذشته هم بوده است.

به نظر من کسـانی که در حال حاضر مسئولیت پذیرفتند و افراد عمل‌گراتری نسـبت به دولت‌های گذشـته هسـتند، تلاش می‌کنند منافع عراق را به گونه‌ای تأمیـن کنند تا ضمن اینکـه به نفع امنیت و ثبات عراق باشد، آسـیبی به دیگر همسایگان نیز نزند. به‌عنوان مثال برهـم صالح چند روز پیش در مصاحبه‌ای اعلام کرد کـه تحریم‌های آمریکا نباید باعث شـود که رابطه ما با ایران آسـیب ببیند. این نشـان می‌دهد که برهم صالح هـم می‌خواهد با ایران ارتباط داشـته باشـد و هم با کویت، عربستان و کشـورهای دیگـر ماننـد ترکیه؛ بنابرایـن به نظر می‌رسد این عمل‌گرایی می‌تواند حوزه منافع و حوزه چشـم‌انداز روابط اقتصادی، سیاسی و حتی امنیت را دچار تغییراتی کند. این تغییرات هم در راسـتای طرح «عراق جدید» و با فضای فکری جدید اسـت؛ اما این فضای فکری به این معنی نیست که بازیگران قبلی همـه بیرون برونـد و بازیگرانـی جدید وارد شـوند. ممکن اسـت تغییر و تحولات یا ملاحظاتی را که با کشـورها دارند، در گذر زمان به آنها اعلام و راهکارهایی برای آن پیدا کنند.

◣ عراق جدید در حالی شکل می‌گیرد که ایران با تحریم‌های یک‌جانبه آمریکا مواجه شده است. آیا ما می‌توانیم در ایـن زمینه روی کمک عراق حساب کنیم و چنین انتظاری منطقی است؟

عـراق تـلاش کـرد در دوره جدیـد تحریم‌ها نقش پررنگی بـرای آمریکا بازی نکنـد. وقتی هم که نخسـت‌وزیر قبلی عـراق موضـع همراهی با تحریم‌هـای آمریکا را مطرح کـرد، با واکنش تندی در ایران همراه شـد؛ چـون انتظار نداشـتند حیدر العبـادی چنین اظهارنظری کنـد. فکر می‌کنم تیم جدید و مسـئولان اجرائی در عراق این حساسیت را در نظر دارند. درعین‌حال ایران در دو دهه گذشـته در سـه مقطع بسیار مهم به عراق کمک مؤثر کرده و به‌نوعی این کشـور را نجات داده است. همچنان کـه در صحبت‌های امروز برهـم صالح هم به این موضوع اشاره شد که همه مسائل مربوط به ایران به یک سو و سابقه دوستی و روابط خوب دو کشور یک سـوی دیگر قرار دارد. این نشان می‌دهد که دولت عراق نگاهـی به کمک‌های ایـران در دوره حضور داعش و حمله آمریکا دارد و به نظر نمی‌رسـد که بخواهد نقش یک پل را برای بیشترشـدن فشـارها علیـه ایران داشـته باشـد. البته فشـارهای دیگر کشورهای عربی هم بر عراق بسیار زیاد است.

◣ در روزهـای اخیر خبری آمـد مبنی بر اینکه دولت عراق بعد از یک سال وقفه صادرات نفت کرکوک را از سر گرفت. وزارت خارجه آمریکا نیز از آن استقبال کرد. آیا این اتفاق در راستای همین سیاسـت درنظرگرفتن منافع ملی در سیاسـت خارجی و ارتباط با کشورهاست؟

نفت کرکوک محل تلاقـی و چالش چند قدرت است: اقلیم کردسـتان، دولت مرکزی عراق، آمریکا و ترکیـه. حال بایـد دید میزان این صـادرات چقدر است و در شـرایط فعلی چه تأثیری روی صادرات ایران دارد. همان‌طور که گفتم، عراقی‌ها در شـرایط فعلی می‌خواهند با همه کشورها، براساس توان و منافعی کـه می‌توانند برای خود تأمین کنند، ارتباط داشته باشند. به این معنا که ممکن است با ایران در حوزه‌ای مثل مناطق مشـترک ارتباط داشته باشند و به طور مثال با ترک‌ها درباره نفت کرکوک و با آمریکا هم در حوزه دیگری تعامـل کنند. در مجموع نگاه عراقی‌هـا به حفظ روابط و تداوم روابط اسـت؛ اما این به معنای تأمین صددرصـد منافع ایران، ترکیه یا آمریکا نیست. گاهی ممکن است چالش‌هایی به وجود بیاید که با گفت‌وگوها حل می‌شود.

◣ در این شـرایط فکر می‌کنید چه موضوعاتی بین طرف ایرانی و عراقی مطرح شده است؟

در مجموع فکر می‌کنم در این گفت‌وگوها برخی از مسـائل حل‌نشـده بین ما و عراق مثل بحث‌های لایروبـی اروند، بحث‌هـای مربوط به گـرد و غبار، موضوع خسـارات جنگ، حوزه حضور اقتصادی و تجـاری ما در عراق و از این دسـت موضوعاتی که جزء مسائل حل‌نشده محسوب می‌شود، مطرح شده باشد. مسـائلی که دو طرف هم اصرار دارند در گذر زمان حل شود، برخی از آنها حل شده و بعضی هم نه. با توجه به گفته‌های رؤسای جمهور ایران و عراق برخی از اینها طرح موضوع شده و احتمالا دو طرف نکاتی را برای حل آن مطرح کردند. از سوی دیگر فکر می‌کنم ترتیب سـفر آقای برهم صالح به گونه‌ای چیده شده که مجموع دیدارها و رایزنی‌ها به نتیجه تحول‌آفرین برای عراق منجر شود؛ یعنی از کشوری مثل کویت که با ایران اختلافی ندارد، شـروع شده و بعد به امارات، اردن، ایران و سـپس عربستان می‌رسد. فکر می‌کنم این ترتیب نشـان‌دهنده این است که عراقی‌ها ضمن اینکه درصدد حل مشـکلات خود هسـتند، می‌خواهنـد در رابطه با روابط کشورهای اسلامی هم نقشی را داشته باشند. آنها دنبال نقش‌آفرینی هستند و یکی از عناصر نقش‌آفرینی می‌توانـد همین گفت‌وگو و بردن پیام‌های مختلف برای حل مشـکلات و معضلات باشـد؛ بنابراین در این فضا و بـا توجه به ادبیاتی که برهم صالـح مطرح کرده، عراق به دنبال ایجاد شـأنیت و شـخصیت جدید برای حل و میان‌داری در تحولات منطقه است.

politics@sharghdaily.ir

باهنر: مجمع هنوز به سرخط نرسیده است

جانشین در غیاب رئیس کیست

عکس: تسنیم

شرق: مجمع تشخیص مصلحت نظام نهادی بود که در بازنگری قانون اساسی به آن افزوده شد. البته پیش از بازنگری سال ۱۳۶۸ نهادی به دستور رهبر انقلاب تشـکیل شـده بود تا خاتمه‌دهنده اختلاف‌نظرهای لاینحل مجلس و شـورای نگهبان باشد. این نهاد از ابتدای امر تا دی‌ماه سـال ۹۵ که هاشمی‌رفسنجانی روی در نقاب خاک کشید به ریاست او برگزار می‌شد. به‌این‌ترتیب مجمع بی‌هاشـمی باید منتظر تغییرات اساسـی می‌بـود. آرام‌آرام بحـث مجمـع و آینده آن کانونی شـد. مقـام معظم رهبری تـا پایان دوره پنج‌سـاله مجمع پیشـین صبر کردند و در تاریخ ۲۳ مرداد ۹۶ اعضای جدید، از جمله رئیس- هاشـمی شـاهرودی - و دبیر - محسـن رضایی - این نهاد را منصوب کردند. ایشـان در حکمشان نوشتند: «اکنون بـا آغاز دوره جدیـد این نهاد، به حکـم تجربه‌های ارزنده موجود، تغییراتی در ساختار و محتوا ضروری می‌نماید که عمدتا عبارت است از:

- سامان‌بخشیدن به مجموعه سیاست‌های کلی و بازنگری در عناوین و نیز در فرایند تعیین و تنظیم آن.
- سامان‌بخشـیدن به مسـئله نظارت بـر اجرای سیاست‌ها...».

یـک هفته بعد از انتصابات جدید، در ۳۱ مردادماه سال ۹۶ محسـن رضایی در نشستی خبری حاضر شد تا راوی تغییروتحولات جدید این نهاد باشد. بر اساس روایت او، در ساختار جدید، مرکز تحقیقات استراتژیک مجمع تشخیص مصلحت به ریاست علی‌اکبر ولایتی منحل می‌شـود و کارهای پژوهشی آن به دانشگاه‌ها سپرده خواهد شد. در مقابل، وزن دبیرخانه سنگین‌تر می‌شود. در نخستین جلسه مجمع تشخیص مصلحت نظام بعد از هاشـمی، محسن رضایی بود که بر جای هاشـمی نشسـته بود. برخی گمانشـان این بود که ممکن است دبیر مجمع به‌جای رئیس بنشیند؛ اتفاقی که البته نیفتاد. دلیل شاید همانی باشد که رضایی در نشسـت خبری خود گفت؛ «مجمعـی که می‌خواهد بالای سر شـورای نگهبان باشد، باید ریاستش را یکی از فقها و مجتهدان برعهده بگیرد».

آیت‌الله هاشمی‌شاهرودی البته مریض‌احوال است و در بسیاری از جلسـات این مجمع حاضر نمی‌شود. ایـن موضوع در کنار برخـی از تغییرات نقش رضایی را پررنگ‌تر کـرد. موضوع اما با لرزه‌های لوایح مربوط بـه FATF دوباره زنده شـد. در میانه جروبحث‌های موافقـان و مخالفان این چهار لایحـه، «هیئت عالی نظارت بر حسن اجرای سیاسـت‌های کلی نظام» که زیرمجموعه‌ای از مجمع اسـت، خود را به سـرخط خبرها رساند تا دوباره بحث درباره این نهاد عالی زنده شود. باهنر، فعال سیاسـی اصولگرا و از باسابقه‌ترین نمایندگان مجلس، یکی از اعضای مجمع است. او در حوزه رسانه فعال است؛ نشست خبری برگزار و مدام گفت‌وگو می‌کند. محمدرضا باهنر در آخرین مصاحبه خود به موضوعات متعددی پاسـخ داده؛ یکی درباره نقش محسـن رضایی در مجمع تشخیص مصلحت نظام اسـت. ایرنا نیز از بین موضوعات متعدد عنوان را به همیـن موضوع اختصاص داده اسـت؛ «باهنر: محسـن رضایی همه‌کاره مجمع است».باهنر درباره دوره جدیـد مجمع توضیح داد: «در ایـن دوره هنوز مجمع سرخط نیامده است. دو علت دارد؛ یکی اینکه متأسـفانه رئیس مجمع وضعیت جسـمانی خوبی ندارند و نمی‌توانند حضور جدی داشـته باشند. نکته دوم اینکـه در حکم جدید رهبری بـرای مجمع، یک پیوست هست که در آن مطالباتی از مجمع مطرح شده و همین، مقدار زیادی سـاختار مجمع را به هم ریخته و متغیر شده اسـت. تا دوره‌های گذشته مجمع فقط به رهبری برای تعیین سیاسـت کلی مشورت می‌داد، ولـی حالا مجمع عملا باید سیاسـت‌گذاری کند. قبلا ما سیاست‌نویسی داشـتیم، ولی الان سیاست‌گذاری، تدوین، اجرا و همچنیـن گرفتن بازخورد و اصلاح هم به آن اضافه شـده است. این فرایندها هنوز در مجمع و دبیرخانه نهایی نشـده و مقداری کار لنگ اسـت». بعد از این توضیحات عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام، خبرنگار «ایرناپلاس» می‌پرسد: «برخی می‌گویند الان در مجمع آقای رضایی همه‌کاره است». باهنر در واکنش به این نظر گفـت: «آقای رضایی دبیر مجمع تشخیص هسـتند. بله! در غیبت رئیس، عملا کارهای اداری و تحقیقی در دسـت ایشـان است و دستورکار جلسه را تعیین می‌کنند».

مسئله سرخط آمدن مجمع

همان‌طور که باهنر اشـاره کرد، مجمع جدید هنوز «سـرخط» نیامده اسـت. شـاید همین موضوع باشد کـه موافقان و مخالفان هیئت عالـی نظارت به‌مثابه نهادی برای نظارت بـر مصوبات مجلس را این‌چنین به میدان آورده است. اکنون دوره‌ای است که مجمع هنوز حوزه و کارکرد جدید خود را تثبیت نکرده است. کارویژه‌های سابق و وظایف قانون اساسی بر سر جای خود، اما هیئت عالی نظـارت در مرحله‌ای قرار دارد که تعیین‌کننده اسـت. البته با افزوده‌شـدن اختیارات دبیرخانـه نیز می‌توان از تغییرات در رویه‌های داخلی این مجمع نیز صحبت کرد.

در موضوع نظارت «هیئت عالی نظارت بر حسـن اجرای سیاسـت‌های کلی نظام» گروهـی بر این باور اسـت که مجمع بنا بر تفویض مقـام معظم رهبری و بنـد «ب» اصـل ۱۱۰ قانون اساسـی می‌تواند مانند شـورای نگهبان همـه مصوبات مجلس را بررسـی کند با این تفاوت که شـورای نگهبان انطباق آنها را با شـرع و قانون اساسی می‌سنجد و هیئت عالی نظارت با سیاسـت‌های کلی. شورای نگهبان و بیشتر اعضای مجمع، موافق این داستان هستند. در مقابل اما برخی از دولتان و مجلسـیان تشکیل این هیئت و دخالت آن به این شـیوه را خلاف قانون اساسـی می‌داند. علی مطهری تا به‌حال فعال‌ترین مخالف بوده است. او در یادداشـت‌های متعدد، اسـتدلال خود را در رد چیزی که خود «شـورای نگهبان دوم» می‌داند تشریح کرده اسـت. نکته جالب اما این است که مخالفان گاهی به محسن رضایی هم کنایه‌ای می‌زنند.

برای نمونه، چندی پیش بود که حسـام‌الدین آشنا درپی بالاگرفتـن بحث درباره قدرت نظارت این هیئت بر مصوبات مجلس در حسـاب توییتری خود نوشت: «گویا برخی تمایل دارند مجمع تشـخیص مصلحت نظام را -در غیاب رئیسـش - در جایگاه مجلس سنا قـرار دهند. عجله نکنید! این ابتکارها را بگذارید برای اصلاحیه قانون اساسی».

این نکته‌ای بود که علی مطهری هم در نوشته‌های خود از کنار آن نگذشـت. نایـب رئیس مجلس تأکید زیادی دارد که رویه‌ای که به‌تازگی باب شـده اسـت خلاف قانون اساسی است. بیشتر تمرکز یادداشت‌های او بر همین موضوع اسـت، با وجود این، او در یکی از همین نوشته‌ها آورده است: «این بدعت قطعا موجب تحدیـد قـدرت قانون‌گذاری و تنـزل جایگاه مجلس می‌شـود و مجلس باید از کیان خود دفاع کند... البته نقـش دبیر محتـرم مجمع تشـخیص را نباید در این بدعت نادیده گرفت».

دیگر نکات قابل‌توجه مصاحبه باهنر:

این نماینده سـابق مجلس یکی از اشـتباهات دوره نمایندگی خود را این‌گونه عنوان کرد: در مجلس هفتم زمانی که داشـتند قیمت بنزین را آزاد می‌کردند، ما چشـممان از تعدیل سـال ۷۴ مرحوم هاشمی رضوان‌الله تعالی علیه، ترسـیده بود و به همین دلیل، جلـوی افزایش قیمت بنزین را گرفتیم. بعد کار به جایی رسید که احساس کردیم تصمیم اشتباهی بوده است و اگر به‌تدریج قیمت بنزین بالا آمده بود، امروز کشـور ما در رتبه اول یا دوم در شـدت مصرف انرژی نبود.باهنر درباره تذکر آیت‌الله جنتی به احمدی‌نژاد در جلسه مجمع تشخیص نیز گفت: اینها گاهی پیش می‌آید. یکی،دو دفعه بحث‌هایی درباره احمدی‌نژاد شـد و یک‌بار هم خود ایشان حضور داشت. تذکرهایی داده شد، ولی ما اصولا کشانده‌شدن این بحث‌ها را به مجمع، مصلحت نمی‌دانیم و من هم از افرادی بودم که ماجرا را متوقف کردم؛ یعنی گفتیم اگر اختلاف و موضع سیاسی بیرون باشد، نباید به صحن مجمع بیاید.

آیت‌الله اراکی، از اعضای جامعه مدرسین:

CFT مانع حمایت از گروه‌های مقاومت نمی‌شود

آیت‌الله محسـن اراکی، دبیـرکل مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی و از اعضای جامعه مدرسین حـوزه علمیه قـم، تلویحا از تصویـب لایحه CFT حمایت کرد. او در کنفرانسـی در پاسـخ به سؤالی درباره CFT با اشاره به اینکه این لایحه مانع حمایت از گروه‌های مقاومت نمی‌شـود، گفت: کسانی که از CFT پشـتیبانی می‌کنند، می‌گویند مـا طوری آن را تصویب می‌کنیم که شامل ضعف مقاومت نشود. ما ممکن است در مباحثات فی‌مابین مناقشاتی داشته باشیم؛ ولی در اینکه در هر شرایطی باید از مقاومت دفاع شود، هیچ اختلافی بین نهادهای کشور نیست و در اینکه نهادهای مقاومت و جریان‌های آزادی‌خواه تروریستی نیستند، هم هیچ اختلاف‌نظری نیست.

حمایت یکی از اعضای ارشـد جامعه مدرسـین حـوزه از تصویب این لایحه در شـرایطی اسـت که جامعه مدرسـین یعنی رأس آن شیخ محمد یزدی از هیچ تلاشـی برای تصویب‌نشـدن ایـن لایحه در مجلس فروگذاری نکرده بود.

خرداد سـال جـاری و زمانی کـه مباحث برای تصویـب CFT در مجلس و بیـرون از آن بالا گرفته بود، در قـم گروهـی از تندروها مقابـل دفتر علی لاریجانی تجمع کرده و بـه او اعتراض کرده بودند. همان شـب اعضای جامعه مدرسـین به همراه دو نماینده دیگر قم، جلسـه اضطراری تشـکیل دادند. جلسـه‌ای که حجت‌الاسـلام محمود رجبی درباره آن به تسنیم گفته بود: متأسفانه با وجود توضیحات اعضـای جامعه مدرسـین دربـاره عواقب تصویب FATF، آقای لاریجانی موافق این موضوع بود. بعد از آن جلسـه بود کـه بررسـی CFT در مجلس به مدت دو ماه مسکوت ماند.در این فاصله معترضان به تصویب CFT بی‌کار ننشستند. برگزاری تجمعات اعتراضی مختلف در نمازهای جمعه و دانشگاه‌های مختلف، ازجمله فعالیت‌های این گروه‌ها بود.اما از نظر شیخ محمد یزدی، اینها کفایت نمی‌کرد؛ تا اینکه مهر سـال جاری وقتی بحث بررسی مجدد CFT در مجلس مطرح شـد، باز هم شـیخ محمد یزدی در نامه‌ای خطاب به نمایندگان مجلس و ریاسـت آن، از آنها تلویحا خواسـت تا به تصویب این لایحه رأی ندهند. در متن نامه شیخ محمد یزدی آمده بود:

«با توجه بـه رهنمودها و تذکـرات مقام معظم رهبری و سـایر مراجع عظام تقلید قم و نگرانی‌های اعضای محترم جامعه مدرسـین که غیر از جلسـه حضـوری که داشـتیم، یک جلسـه کامـل دیگر با یـادآوری آثار مثبت و منفی آنچه در دسـتور کار روز یکشنبه، پانزدهم مهر ۹۷ قرار دارد، متذکر می‌شویم کاری نشود که ضمن مخالفت با مقامات ذکرشده، به زیان مملکت و نظام حاکمیت جمهوری اسـلامی و در تاریخ کشور نقطه ضعف مجلس به حساب آید».

بااین‌حـال با وجود این تذکرات، مجلس لایحه را از تصویب گذراند. حالا بعد از آن نامه‌ای که شـیخ محمد یزدی در باب تذکر به آیت‌الله شـبیری نوشت و درباره دیدارش با سیدمحمد خاتمی به او تذکر داد و بعـدا اعضای جامعه مدرسـین در بیانیه‌ای اعلام کردند که آن نامه نظر شـخصی شـیخ بوده است، این دومین باری اسـت که برخلاف همه تلاش‌های شیخ، محسن اراکی که ریاست مجمع جهانی تقریب مذاهـب را با حکـم مقام معظم رهبـری دارد هم اعلام می‌کند که با لایحه مخالفتی ندارد.

محسن اراکی کیست؟

محسـن محمدی‌عراقی (اراکی) زاده شهر نجف اسـت و طبق قاعده فعالیت‌های سیاسـی خود را هـم در نجف آغاز کرد. او در نشـر آثار و اعلامیه‌ها و کتاب «حکومت اسلامی» امام، در عراق مشارکت داشـت و البتـه در جلسـات درس مرحوم آیت‌الله سـیدمحمدباقر صدر نیـز حضور داشـت. به دلیل فعالیت‌هـای انقلابـی تحت تعقیب بـود و زندگی مخفیانه داشـت. اراکی همچنین از استادان مدرسه حقانی بود. نزد اسـتادانی مانند شـهید مطهری و شـهید بهشـتی و البته آیـت‌الله جوادی‌آملی هم آموزش دیده است.

او از سـال‌های آغاز تحصیل، بـه تدریس علوم حوزوی به تناسـب هـر دوره و مرحله پرداخت و از سـال ۱۳۵۳ به تدریس سطوح عالی در حوزه نجف و سپس در حوزه قم پرداخت.

پـس از پیـروزی انقـلاب بـرای فعالیت‌هـای فرهنگی از سـوی دفتر امام رحمـة الله به اهواز و سپس خرمشـهر و آبادان اعزام شد. در سال ۱۳۵۸ در خرمشهر نخسـتین حوزه علمیه را به نام «مرکز الدراسـات الاسـلامیة» تأسـیس کرد و نیـز مرکز فرهنگی «التوعیة الاسلامیة» را در شهر و روستاهای اطراف پایه‌گذاری کرد. در آغاز سـال ۱۳۵۹ از سوی شهید بهشتی و قدوسی به‌عنوان حاکم شرع آبادان و خرمشهر منصوب شد.

آیـت‌الله اراکـی در سـال ۱۳۶۹ از سـوی مردم خوزسـتان به دوره دوم مجلس خبـرگان رهبری راه یافـت و مجددا در سـال ۱۳۷۷ بـه نمایندگی از این اسـتان در مجلس خبرگان انتخاب شد. او در خبرگان پنجم هم از اسـتان مرکزی وارد خبرگان شد. آیت‌الله اراکی با حکـم مقام معظم رهبـری در تیر ۱۳۹۱ به سمت دبیرکلی مجمع تقریب مذاهب اسلامی درآمد.

رویداد

نامه وزیران خارجه و نفت برای پیوستن به توافق پاریس

• وزیـران امور خارجه و نفت ایـران در دو نامه جداگانه خواستار تسـریع در روند تصویب الحاق ایران به کنوانسـیون تغییر اقلیم سـازمان ملل و تصویـب آن پیش از اجلاس آذر این کنوانسـیون شـدند. دولت و مجلس پیوسـتن ایـران به این کنوانسـیون را تصویب کردند؛ اما شورای نگهبان آن را رد کرده است. طبق دو نامه‌ای که خبرگزاری «مهر» منتشر کرده است، نامه محمدجواد ظریف برای حدود دو ماه قبل یعنی شهریور و نامه بیژن زنگنـه در ماه جاری خطاب بـه رئیس‌جمهوری نوشته شـدند. ظریف در نامه خود موضوع ورود تدریجی شـورای امنیت سـازمان ملل به مسئله تغییر آب و هوا را مورد توجه قرار داده اسـت. او نوشته: «شورای امنیت عملا به موضوع تغییر آب و هـوا به‌عنوان موضوع امنیـت بین‌المللی ورود پیدا کرده اسـت که در آینـده می‌تواند پیامدهای منفی برای کشـورهای مختلف به‌ویژه جمهوری اسـلامی ایران در بر داشـته باشـد، کشـورهای مخالف طرح این موضوعات در شـورای امنیت، روسـیه و چین و جنبش عدم تعهد، به مرور زمان و به دلایل مختلف، حساسـیت خود را از دسـت داده و در آینده حتی ممکن اسـت با آن همراهی کنند». او تأکید کرده که ضرورت تسریع در مراحل تصویب موافقت‌نامه در مجلس و شورای نگهبان و اجـرای آن براسـاس برنامه مشـارکت ملی و الزامات ناشـی از مفـاد موافقت‌نامه احسـاس می‌شـود. وزیر نفت نیز در نامه خود با اشـاره به نامه ظریف به روحانی از پیشـنهاد وزارت خارجه بـرای شـروع مراحل تصویـب الحاق ایـران به توافق‌نامه پاریس حمایت کرده اسـت. زنگنه در نامه خطاب به رئیس‌جمهوری یادآور شـده که با وجود خروج دولت ترامـپ از توافق‌نامه پاریس، تاکنون ۱۸۰ کشـور از ۱۹۲ کشور عضو کنوانسیون تغییر اقلیم به طور رسـمی به توافق‌نامه پاریس ملحق شـده‌اند که ۱۵ کشـور عضو اوپک شامل الجزایـر، اکـوادور، کنگـو، نیجریه، کویـت، قطر، عربستان سـعودی، امارات و ونزوئلا ازجمله این کشورها هستند.

توافق‌نامـه پاریس در سـال ۲۰۱۵ (۱۳۹۴) با اجماع ۱۹۵ کشـور در پاریس تصویب شد. هدف این توافق‌نامه کاهش تولید گازهای گلخانه‌ای در سراسر جهان است.